

У језику модерног српског друштва често се може чути, као мантра, чувена реченица: *Не могу да верујем!*

Непрекидна везаност мисли за ову реченицу донела је горке плодове, изнедривши колективну шизофренију и смућеност. Да ли је било могуће поверовати пре сто година да ће Србија бити земља у којој се интелектуална елита удвара западноевропском свету тако што жестоко критикује свој народ, историју и традицију? Србија је у данашњем свету несвакидашња и специфична држава, која у сопственој кући одгаја армију србомрзитеља. На несрећу, многи од тих пристрасних „бораца за истину“ уверени су да помажу моралном прочишћењу српског народа, тако што му приписују испланирани геноцид над другим народима и поистовећују савремене српске националисте са припадницима националсоцијалиста у Немачкој у време Трећег рајха.

Свака јавна личност, а нарочито политичари у Србији, морају убудуће да потраже помоћ саветника, стручних и непристрасних историчара, пре него што изрекну непримерене изјаве, као што је то пре извесног времена учинио један од лидера парламентарне, „опозиционе“ партије, и то у телевизијској емисији. Његова изјава је била следећа: *„Докл е ћемо се поштапати на Јасеновац, желећи да оправдамо Сребреницу“*

. Овакве речи су израз невероватне безобзирности и непоштовања жртава, које се у главама модерних србофоба деле на жртве првог и другог реда. Требало би добро познавати историју Балканског полуострва у последњих сто година, причати на основу аргумената и не доносити закључке из делова судских пресуда, јер оне представљају само једну врсту историјских извора.

Утицајни интелектуални кругови у Србији, заслепљено окренути према америчком и западноевропском моделу живота, критикују и оспоравају без икакве мере сопствену државу, народ, престолонаследника, цркву, војску, просвету, једноставно све институције којима су Срби донедавно поклањали највеће поверење. Постоји ли данас у свету држава у којој такозвани борци за демократију и људска права више презиру и понижавају земљу у којој живе и од које живе? Да ли се уопште у овој нашој напаћеној земљи могу препознати обзир, срамота и осећај одговорности према изреченом и написаном?

У многобројним анализама о узроцима моралне кризе, непросвећености, предрасудама и стереотипима модерне Србије, чији аутори обавезно наглашавају научни карактер истраживања и оштру критику национализма и мистификације српског народа, проналазе се острашћена тумачења са вредносним судовима о „најгорој држави са

Пише: Драгољуб Даниловић
петак, 01 јул 2011 15:10

најгорим народом на свету“. Сваки резултат истраживања обојен је обавезно израженом, грађанском идеологијом рационализма, као да је реч о врхунском ауторитету који се не доводи у питање.

Истраживачки подухват Београдског центра за људска права, *Новости из прошлости – знање, незнање, употреба и злоупотреба историје*

[1]

урађен под покровитељством делегације Европске уније у Србији, најбољи је пример екстремне пристрасности, неодмереног политиканства и наглашене злоупотребе историјске науке.

Од предговора, под насловом *Историјска мука од историјске истине*, из пера професора Војина Димитријевића, до текстова историчарки Дубравке Стојановић, Радине Вучетић, Сање Петровић-Тодосијевић, Олге Манојловић-Пинтар и Радмиле Радић, и коначно до другог дела са објављеним резултатима истраживања, пажљиви читалац упознаје истраживачке податке о народу који је опседнут национализмом и митовима, који је необразован, нетолерантан и непросвећен. Иако се углавном позивају на рационализам и „озбиљну“, научну историографију, стварајући од њих непомирљиву идеологију која не трпи другачије мишљење, аутори овог истраживања нису пронашли ниједан позитиван пример из новије прошлости државе у којој живе и народа коме по рођењу припадају.

Из пера историчарке Радине Вучетић настао је истраживачки рад *Непросвећена прошлост*, који у самом називу оцењује „познавање“ историје у савременој Србији и мистификује просветитељство као религију Новог доба. Закључујући да је Србима просветитељство страно и непознато, ауторка је приметила: „...Не чуди толико незнање везано за тему просветитељства, јер управо српско друштво (бар како показује цела ова анкета), има оне карактеристике, против којих су се просветитељи, још у 18. веку, здушно борили... У друштву у коме личне слободе не значе ништа, у коме не постоји ни грађанска једнакост, ни критичко мишљење о религији и политици (а и кад постоје, углавном се свде на псовку), а у коме разум може само да шкоди, просветитељство као да није потребно, а самим тим и основна знања о њему“.

[2]

Професорка Дубравка Стојановић, која предаје историју на Филозофском факултету у Београду, у свом истраживачком раду „У огледалу других“ записала је о злоупотреби историје у Србији између осталог и следеће: „...Било је потребно из

њеног складишта (мисли се на историју, прим. Драгољуб Даниловић) извадити негативне догађаје, потиснути позитивне, створити историју сукоба која објашњава нови рат који се припремао... У таквим ситуацијама, посебан значај има виктимизација, стварање представе о себи као историјској жртви којој су „ничим изазвани“ суседи „забадали нож у леђа, кад нам је најтеже“. Креирана је, за рат веома пропагандно потребна и употребљива, параноидна представа о угрожености која развија анксиозност, страх и подстиче на агресивност...“ [\[3\]](#)

У *Новостима из прошлости*, угледни професор Војин Димитријевић је изрекао следеће: „Најекстремнији, најкомичнији али и врло опасни били су теоретичари завере, антиисторичарска герила која одувек сумња у науку и објективна знања а нарочито презире школоване људе“, да би у неколико реченица касније констатовао „да је у последњим деценијама дошло до најбруталнијих излива дискриминаторског понашања... *инспирано с разних виших, интелектуалних и ауторитарних места*“.

[\[4\]](#)

Основно питање које би требало поставити, анализирајући цитиране ставове али и мноштво других, „експертских“ закључака из *Новости*, јесте: „Када од оних људи, за које претпостављамо да се професионално баве историјском науком и да не спадају у „антиисторичарску герилу“, можемо да чујемо бројне квалификације обојене „срџбом и пристрасношћу“, шта очекивати од оних који тек треба да се науче да правилно употребљавају знања из историје? Не можемо себи толерисати, оно што код другог жестоко оспоравамо. Направити добру анкету о нивоу знања из историје у Републици Србији и објективно је анализирати, изузетно је тежак посао и треба га вредновати, али ако је искључиви циљ да се што више унизи „непросвећени српски народ“ и да се укаже на његово противљење просветитељству и европским вредностима, онда је то врло опасна манипулација. Да ли треба мењати народ или приступ теми којом се бавимо? Интелектуалци који се професионално баве историографским проучавањима, и уз то још, као реномирани и искусни педагози, преносе студентима знања о историји и знања из историје имају огромну одговорност.

Требало би пре свега указати на велике и несумњиве грешке материјалистичко-марксистичке историографије из друге половине XX века, којој аутори *Новости* нису посветили пажњу. Корени искривљене слике о историји и идеолошког симплификовања историјске науке налазе се сигурно у периоду владавине Јосипа Броза, када је сам југословенски маршал, по узору на стаљинистички приступ историографији, састављао уџбенике за наставу историје. Утисак о историји, као „науци

Пише: Драгољуб Даниловић
петак, 01 јул 2011 15:10

коју стварају победници“, преносили су деценијама мудраци социјалистичког режима. Тада је „победничка историографија“ креирала у уџбеницима: „Версајску Југославију“, „монархофашистичку диктатура краља Александра Карађорђевића“, „великосрпски хегемонизам“, „профашистичку политику кнеза Павла Карађорђевића“, „краља Петра II који је побегао из државе и издао свој народ“ и многобројне идеолошке квалификације. Кривица одређених представника српског народа у доношењу важних историјских одлука је несумњива, али стварати од жртве целата и понижавати стотине хиљада пострадалих неодмереним изјавама и поступцима, недопустиво је па макар се позивали на ауторитет просветитељства и рационализма. Сигурно би просветитељи XVIII и XIX века данас били највећи противници својих номиналних следбеника.

Озбиљно и непристрасно истраживање историје из протеклих сто година мора имати у виду велика страдања српског народа, која се могу поредити са холокаустом над Јеврејима у току Другог светског рата, и према тој неспорној чињеници морамо се односити с дужним поштовањем. Погром над православним Србима започео је у Првом светском рату (1914–1918) а настављен у Другом светском рату (1939–1945). *Они не пострадаше ни као радикали ни као либерали, ни као десничари ни као левичари, него као православни Срби. Због православне вере и српског имена пострадаше.*

[5]

Чињенице да је српски народ, од свих народа на Балканском полуострву, у оба рата поднео највише жртава и да је у злочинима над православним Србима од 1914. до 1945. године учествовало више окупаторских режима и војски из Аустроугарске, Бугарске и Немачке (1914–1918), нацистичке Немачке, Независне Државе Хрватске, профашистичке Мађарске, профашистичке Бугарске и Велике Албаније (1941–1945), не могу се минимизирати и разводњавати причама о мистификацији историјске жртве и незнању о историји суседних народа.

Изражено новим језиком српског друштва, „транспарентно“ је да многи „србијански интелектуалци“, како говоре наши суседи из бивших југословенских република, имају објективан и неутралан приступ проучавању свих других народа и држава, изузимајући сопствени, о коме суде на основу општеусвојених стереотипа о Србији и Србима. Уз све слабости и тешке грешке које су починили многи Срби у својој историји, морамо да се сетимо пре свега невино пострадалих жртава и пронађемо један позитиван пример из новије историје, како бисмо свој народ и државу у којој живимо поштовали барем онолико колико „на речима“ уважавамо друге.

[1] Дубравка Стојановић – Радина Вучетић и група аутора, *Новости из прошлости* –

Феномен мржње према сопственом народу савремене српске елите

Пише: Драгољуб Даниловић
петак, 01 јул 2011 15:10

знање, незнање, употреба и злоупотреба историје
, Београд 2010.

[2] Исто, 44-45.

[3] Исто, 14-15.

[4] Исто, 8-9.

[5] <http://radiosvetigora.wordpress.com/2011/06/28/> Свети Владика Николај Жички, *Бесед а на Видовдан 1951.*